

اخلاق و رفتار اجتماعی

از دیدگاه اسلام

ألف:
حسن اتریب

ترجمه:
محمد صالح سعیدی

انتشارات کردستان

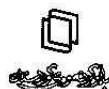
سنندج

سرشناسه	:	ایوب، حسن Ayyub, Hasan
عنوان قراردادای :	:	السلوک الاجتماعیة فی الاسلام. فارسی
عنوان و نام پدیدآور	:	اخلاق و رفتار اجتماعی / تألیف حسن ایوب؛ ترجمه محمد صالح سعیدی.
مشخصات نشر	:	سنندج : انتشارات کردستان، ۱۳۹۷.
مشخصات ظاهری	:	۶۷۵ص.
شابک	:	۹۷۸-۹۶۴-۹۸۰-۳۱۲-۸
وضعیت درست نویسی	:	فیپا
موضوع	:	اسلام -- جنبه های اجتماعی
موضوع	:	Islam -- Social aspects
موضوع	:	اخلاق اسلامی
موضوع	:	Islamic ethics
موضوع	:	اخلاق اجتماعی -- جنبه های مذهبی -- اسلام
موضوع	:	Social ethics -- Religious aspects -- Islam
شناسه افزوده	:	سعیدی، محمد صالح، ۱۳۱۷ - ، مترجم
رده بندی کنگره	:	۱۳۰۲ ۸۰۴۱ س۸۰۴۱ الف/۹۵ BP۲۳۰
رده بندی دیویی	:	۲۹۱ ۴۸۱
شماره کتابشناسی ملی	:	۷۲۲۶۰۰

اخلاق و رفتار اجتماعی از دیدگاه اسلام

اخلاق و رفتار اجتماعی از دیدگاه اسلام	✓ نام کتاب:
حسن ایوب	✓ مؤلف:
محمد صالح سعیدی	✓ مترجم:
اول ۱۳۹۷	✓ نوبت چاپ:
جلد ۱۰۰۰	✓ تیراژ:
۶۷۱ صفحه‌ی وزیری	✓ تعداد صفحات و قطع:
انتشارات کردستان	✓ ناشر:
۹۷۸ - ۹۶۴ - ۹۸۰ - ۳۱۲ - ۸	✓ شابک:

✓ قیمت: ۴۰,۰۰۰ تومان

سندج - چهارراه شهدا - پاساژ عزتی - انتشارات کردستان - تلفن: ۰۸۷۳۳۱۶۵۳۸۲
سنه - پاساژی عیزه‌تی - بلاک‌دنه‌وی کوردستان - تله‌فون: ۰۹۸ ۸۷ ۳۳۱۶۵۳۸۲

فهرست

۱۳	مقدمه‌ی مترجم
۱۷	پیش‌گفتار مؤلف
۲۱	جامعه‌ی اسلامی امروز ما و اسباب و عوامل سقوط و تنزل آن
۲۷	حدود اهمیت دادن اسلام به جانب اجتماعی
۴۴	سؤالی که جواب آن یافت شد
۴۶	اسباب اهتمام ورزیدن به آداب و ارزش اجتماعی در اسلام
-	اصولی که ساختار جامعه‌ی سالم بر اساس آنها بنا می‌گردد
۵۵	اصل اول: عقیده‌ی سالم و صحیح
۶۳	اصل دوم: درک صحیح و سالم عمیق و فراگیر
-	اصل سوم: رهایی از بیماریهای درونی و آثار تخریب‌کننده‌ی آنها در دو قسم
۷۲	قسم اول - بیماریهای باطنی
-	بیماری‌های باطنی که واجب است خود را از آنها پاک نمود:
۷۳	۱- تکبر و خودپسندی
۸۱	۲- حقیقت تکبر و خودپسندی
۸۶	۳- اقسام تکبر و خودپسندی
۹۰	۴- چند حکایت از افراد متکبر
۹۳	۵- راههای رهایی از تکبر:
۱۰۳	۶- فضیلت تواضع و فروتنی
۱۰۴	۷- حکایتها و حکمتهایی درباره‌ی فروتنی
۱۰۷	۸- غرور و خودبینی
۱۱۰	۹- خشم و عصبانیت

۱۱۲. علاج خشم
۱۱۵. برتری بُردباری و نکوهشِ خشم
۱۱۹. علاج عصبانیت
۱۲۰. کینه‌توزی
۱۲۴. حسد و رشک بردن
۱۳۰. فرق بین حسد و غبطه و رقابت
۱۳۳. علاج بیماری حسد
۱۳۵. داشتن سوءان به شخصِ مسلمان بدون عذرِ موجه
- تحقیرِ مومنِ مسلمانان و اهمیتِ ندادن به حقوقِ آنان
۱۳۹. الف- تحقیرِ نمونِ مسلمانان
۱۴۳. ب- اهمیتِ ندادنِ حقِّ مسلمانان
۱۴۸. قسم دوم از اصل سوم در اره؛ بیماریِ ظاهریِ اجتماعی
۱۴۹. ظلم و تعدی به دیگران
۱۵۸. صدور حکم بر خلاف حکمِ خدا، الم ادا
۱۶۵. رشوه دادن و نادیده گرفتن حقِ دیگران
۱۷۲. جاسوسی و افشای معایبِ دیگران بدون عذرِ شرعی
۱۷۷. خیانت و فریبکاری
۱۸۶. بیانِ یک حقیقت
۱۹۰. هر نوع آزار رساندن بر مسلمانان حرام است
۱۹۴. غیبت کردن و احکام و شیوه‌ی توبه از آن
۱۹۷. معنی غیبت:
۱۹۹. حکم غیبت کردن
۲۰۰. حکم گوش فرا دادن به غیبت
۲۰۲. حکم غیبت کردن غیر مسلمان
۲۰۳. توبه کردن از غیبت
۲۰۵. آنچه از غیبت که مباح است
۲۱۰. سخن‌چینی
۲۱۲. تعریف سخن‌چینی و آزار رسانی آن

۲۱۵	دروغگویی و احکام آن
۲۱۹	دروغ واجب و دروغ مباح
۲۲۲	حکم به کار بردن معاریض و توریه
۲۲۳	شوخی و استهزاء به دیگران
۲۲۴	ناسزاگویی و نفرین کردن
۲۲۶	لعن کردن چه کسی جایز است؟
۲۲۸	بد نام نمودن زن شوهردار
۲۲۹	خطر زبان و پرهیز از لغزشهای آن
—	اصل چهارم بر روی و فهم سالم، برای وظایف اجتماعی
۲۳۳	۱- پیشگفتار
۲۳۵	۲- از اینجا شروع می‌کنیم
۲۴۳	۳- مفاهیمی که اندیشیدن بر نفوس را می‌طلبند:
۲۵۰	۴- بعضی از ویژگی‌های این دنیا:
۲۵۹	۵- اجتماع، محرابی است برای دینداری و تقوا
۲۶۴	قسم اول، از اصل چهارم در حقوق ویژه اجتماعی
۲۶۴	ساختار خانواده از دیدگاه اسلام:
۲۶۵	حقوق ویژه خانواده:
—	حقوق همسر بر شوهر خود:
۲۷۰	حق اول - معاشرت و همنشینی خوب
۲۷۶	حق دوم - تعلیم دادن امور دینی به همسر
۲۷۷	حق سوم - امر به معروف و نهی از منکر نمودن به زن
۲۷۸	حق چهارم - میانه‌روی در غیرت و حفظ ناموس
۲۸۳	حق پنجم - مهریه و نفقه زن
۲۸۵	حق ششم - رعایت دادگری در نوبت همخواهی میان بیشتر از یک زن
۲۸۷	حق هفتم - خودداری از اذیت و آزار رسانی به زن
۲۹۰	حل نمودن اختلاف میان زن و شوهر
۲۹۳	حقوق شوهر بر همسر:
۲۹۷	حق اول - شناخت موقعیت و منزلت مرد در برابر زن:

- ۲۹۹ حق دوم - فرمانبرداری و معاشرت خوب
- ۳۰۳ حق سوم - زن فقط برای شوهرش خود را مزین و آراسته کند
- ۳۰۶ آراستگی مشروع و آراستگی نامشروع
- ۳۱۰ چند اظهار نظر:
- ۳۱۲ حقوق فرزندان بر پدران
- ۳۱۴ بیان برخی از حقوق فرزندان بر پدر و مادر
- ۳۲۸ حقوق پدر و مادر بر فرزندان
- ۳۴۰ برحذر بودن از نافرمانی از پدر و مادر
- بیان مفادیم و احکام نیکی کردن به پدر و مادر
- ۳۴۱ ۱- نیکی کردن بر حق پدر، بیشتر از حق پدر است:
- ۳۴۲ ۲- پدر و مادر مشرب، بنده پدر و مادر مسلمان حق نیکی و خوشرفتاری دارند
- ۳۴۳ ۳- صورت‌هایی از نیکی به فرمان از قول علما
- ۳۴۵ ۴- اجازه گرفتن از پدر و مادر برای رفتن به جهاد:
- ۳۴۷ ۵- حکم اطاعت از پدر و مادر، در انحصار طلا، دانه زن، یا ازدواج با او
- ۳۴۸ ۶- نیکی کردن برای پدر و مادر بعد از فوت رد نشان
- ۳۵۰ ۷- نیکی کردن به نزدیکان و دوستان پدر و مادر بعد از فوتشان
- ۳۵۱ خاتمه‌ای مؤثر:
- ۳۵۴ بجا آوردن صله‌ی رحم:
- ۳۵۶ صله‌ی رحمی که واجب است انجام شود:
- ۳۵۹ برتری برقرار نمودن صله‌ی رحم و ثواب آن
- ۳۶۲ کیفر قطع کننده‌ی صله‌ی رحم:
- ۳۶۴ رعایت حال و موقعیت یتیم
- ۳۷۰ حق همسایه بر همسایه‌ی خود
- ۳۷۲ کیفر کسی که همسایه‌ی خود را اذیت کند:
- ۳۷۵ انواع همسایگان و حد و حدود همسایگی:
- ۳۷۷ انواع اِکرام گذاردن به همسایه:
- ۳۷۹ حقوق خدمت گزاران

قسم دوم از اصل چهارم درباره‌ی حقوق و وظایف عامه

۳۸۵	اعتبار و منزلت این مبحث:
۳۸۷	برادری دینی و اسلامی
۳۹۱	مهمترین انواع برادری اسلامی
۳۹۲	حقوق عام برادری اسلامی
۳۹۴	دوست داشتن خیر و نیکی برای هر برادری در اسلام
۳۹۸	کمک کردن به افراد مظلوم و ضعیف
۴۰۳	میانجی‌گری و برآورده نمودن نیازها
۴۰۸	پوشاندن عیوه مسلمان
۴۱۵	وفا کردن به عهد و پیمان
۴۱۹	عنایت به ضعیف، رحم و رزق به کوچک و احترام گذاشتن به بزرگ
۴۲۶	برخاستن برای فرد ضعیف و نیازمند
۴۲۶	برخاستن و ایستادن منع شده
۴۲۸	برخاستن و ایستادن مشروع
۴۳۱	برخاستن و ایستادنی که مورد اختلاف می‌باشد:
۴۳۷	بوسیدن دست و سر و صورت
۴۴۲	خم شدن برای شخص وارد شده یا روبه‌رو شدن با او
۴۴۳	پیش انداختن شخص مُسن در راه رفتن و به هنگام داخل شدن و بیرون رفتن
۴۴۵	فتوای مهمی درباره‌ی تمام این موضوع:
۴۴۹	سلام کردن و احکام آن:
۴۵۲	حکم بیان کردن سلام و جواب آن:
۴۵۶	موقعیتهایی که در آنها سلام کردن مکروه می‌باشد:
۴۵۷	حکم سلام کردن مردان بر زنان و سلام کردن زنان بر مردان:
۴۵۸	حکم سلام کردن بر فرد یهودی و نصرانی:
۴۶۰	سلام کردن بر شخص بدعتگذار و گناهکار:
۴۶۱	سلام کردن بر کودکان و نوجوانان:
۴۶۲	آداب سلام کردن:
۴۶۶	احکام اجازه گرفتن

- ۴۷۳ تشمیت عاطس: (دعای خیر برای عطسه کننده)
- ۴۷۸ برکت عمل کردن به مقتضای سوگند
- ۴۷۸ نصیحت برای هر مسلمانی
- ۴۸۳ پذیرفتن دعوت شخص دعوت کننده:
- ۴۸۴ حکم پذیرفتن دعوت برای مهمانی:
- ۴۸۹ آداب غذا خوردن و روش اجتماعی آن
- ۵۰۱ اموری که مباح هستند و آنهایی که مکروهند:
- آداب اجتماعی برای غذا خوردن
- ۵۰۳ ۱- رفتن برای خوردن با دعوت قبلی:
- ۵۰۵ ۲- نباید بدون دعوت، مهمان را دعوت شده، به مهمانی رفت:
- ۵۰۷ ۳- اظهار صداقت و افسوس گفتن با مهمان:
- ۵۰۷ ۴- درستکاری و مراعات نمودن حق مسافر:
- ۵۱۱ ۵- دعای مهمان برای میزبان:
- ۵۱۲ ۶- بعد از خوردن غذا بدون معطلی برادر شويد:
- ۵۱۲ آداب نوشیدن و سنتهای آن
- عیادت از بیمار:
- ۵۲۳ ۱- فضیلت عیادت از بیمار:
- ۵۲۵ ۲- حکم عیادت از بیمار
- ۵۲۶ ۳- آداب عیادت از بیمار
- ۵۲۸ ۴- آنچه که از بیمار خواسته می‌شود:
- ۵۳۰ ۵- آنچه که از شخص حاضر شده بر بیمار در حال مرگ، خواسته می‌شود
- ۵۳۲ ۶- عیادت از بیمار کافر:
- ۵۳۳ ۷- عیادت از زنان بیمار:
- ۵۳۵ تشییع جنازه و نماز گزاردن بر آن:
- ۵۳۷ تعزیه و حکم آن:
- ۵۳۹ حق شخص مسلمان در مهمانی:
- ۵۴۳ آداب مجالس و همنشینی‌ها:
- ۵۴۴ رعایت آداب داخل شدن به مجلس

۵۵۸	آداب نشستن بر مسیر عمومی
۵۶۲	آداب صحبت کردن با دیگران
۵۶۳	۱- هدف از صحبت کردن، بیان خیر و نیکی باشد
۵۶۴	۲- دوری جستن از فرورفتن در گفتار و رفتار باطل
۵۶۵	۳- دوری جستن از نزاع و جدال
۵۶۷	۴- دوری جستن از خود را تحت فشار قرار دادن در گفتار
۵۶۸	۵- هر کس به آنچه که عرفاً و شرعاً مناسب اوست مورد خطاب قرارگیرد:
۵۷۰	۶- حکم مدح و ستایش خود و دیگری
—	آداب راه رفتن در معابر
۵۷۶	۲۰۱- توجه به نرمش نشان دادن با دیگران
۵۷۸	۳- نباید آنچه که هم را به آزارد با خود حمل کرد:
۵۷۹	۴- برداشتن اشیاء از دست دیگران
۵۸۰	۵- راه رفتن با یک لنگه - شش بکرو است
۵۸۱	۶- هنگام مسافرت با دیگران، سفارش به سول خدا ﷺ رعایت شوند
۵۸۲	آداب دید و بازدید کردن
—	آداب معلّم و متعلّم در چند مبحث:
۵۸۴	مبحث اول- فضیلت علم و دانش:
۵۸۶	مبحث دوم- فضیلت علم آموزی و ثواب آن
۵۸۷	مبحث سوم- حکم علم آموزی و ثواب آن
—	مبحث چهارم- آداب طالب علم و آنچه که از او خواسته می شود:
۵۸۸	۱- داشتن قصد خوب و نیت خالص برای خدا
۵۹۱	۲- باید متعلّم حق معلّم را بشناسد و به آن عمل کند
۵۹۴	۳- متعلّم باید نخست به مهمترین علوم بپردازد
۵۹۵	۴- باید متعلّم تا سر حدّ امکان به تطبیق عملی اهتمام ورزد
۵۹۶	مبحث پنجم- آنچه که از معلّم نسبت به شاگردانش خواسته می شود
۵۹۷	۱- شفقت و مهرورزی معلّم به متعلّمین و شاگردان خود
۵۹۸	۲- پند و اندرز معلّم برای دانش آموزان
۶۰۰	۳- معلّم باید برای شاگردانش نمونه ای پاک باشد

- ۶۰۰ ۴- مراعات مناسبِ معلّم برای دانش آموزان
- ۶۰۱ ۵- باید معلّم برحذر باشد از اینکه آموزنده‌ی بدی باشد
- ۶۰۳ برقرار نمودن صلح و آشتی میان مردم
- ۶۰۵ حکم مزاح و شوخی کردن
- ۶۰۷ اهمیت امر به معروف و نهی از منکر
- ۶۱۳ شرایط امرکننده به معروف و بازدارنده از منکر
- مراتب امر به معروف و نهی از منکر
- ۶۲۱ الف- مراتب امر به معروف:
- ۶۲۴ ب- آداب امرکننده به نهی از منکر
- ۶۲۵ شروط آنچه که انکار کردن واجب می‌باشد:
- ۶۲۷ نمونه‌هایی از شجاعت علما بر نهی کردن از منکر
- ۶۲۹ نمونه‌هایی از ملایمت و رفق علما بر باره‌ی نهی از منکر
- ۶۳۲ برقراری برادری ویژه میان همدیگر
- ۶۳۷ حقوق برقراری برادری ویژه میان یکدیگر
- ۶۴۲ کینه و بغض ورزیدن در راه خدا
- ۶۵۲ حکم ترک شخص مسلمان بدون توجیه شرعی:
- ۶۵۴ انکار بر اهل ذمه
- ۶۵۶ برادر جهادی تلاشگر در راه بلند گردانیدن کلمه الله
- ۶۵۷ اولاً- مشخص نمودن هدف:
- ۶۵۷ ثانیاً- درک عمیق همه جانبه:
- ۶۶۱ ثالثاً- پایبندی دقیق به عمل کردن به اسلام:
- ۶۶۳ رابعاً- برگزیدن رهبر:
- ۶۶۷ خامساً- توضیح هدف و وسیله
- ۶۷۱ سادساً- تبعیت بر اساس بصیرت و آگاهی:
- ۶۷۳ سابعاً- پایبندی و فرمانبرداری:
- ۶۷۵ خاتمه

مقدمه‌ی مترجم

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بدیهی است که شیوه‌ی اخلاق و رفتار اجتماعی اسلامی دارای رشته‌های متعدد و دامنه‌ی بس وسیع و جنبه‌های مختلف دنیوی و آخروی است، زیرا که آیین اسلام آنطوری که توسط قرآن مجید و سنت پیامبر ﷺ و سایر پیشوایان صادق و راستین معرفی شده است، در واقع آیین دنیا و آخرت است، به گونه‌ای که نیازهای مادی و معنوی انسان را تأمین و برآورده می‌سازد، به خاطر اینکه در گذشته‌گاهی است انسان می‌تواند از آن با خانواده، خویشاوندان، همسایگان، وابستگان خود همه نوع بهره‌برداری دنیوی و آخروی کند، و همچنین می‌تواند نسبت به عامه‌ی مردم اعم از مسلمان و غیر مسلمان و با اشخاص مسالمت‌آمیز و محارب، رفتار ویژه و متناسب با موقعیت هر یک از آنها داشته باشد و از امور مشروع و مناسب بهره‌مند شود و از امور مضر و زیان‌آور بپرهیزد، به طوری که افراد صلاحیتدار با کوشش‌های پی‌گیر و مستمر مسایل خوب و مشروع را از مسایل زشت و نامشروع جدا کنند و حقایق را از خرافات و رفتار ناشایست اجتماعی تفکیک و به دور سازند. این کار مخصوصاً برای جامعه‌ای همچون جامعه اسلامی که دارای آن همه حقایق گرانبشت است امر ضروری می‌باشد. بنابراین چنین جامعه‌ای باید از برنامه‌ی انسان‌ساز پیامبر اکرم ﷺ الگوبرداری کند، چنانچه همه‌ی ما می‌دانیم پیامبر ﷺ در ابتدای امر که شروع به ایجاد جامعه‌ی یکتاپرستی اسلامی کرد، مردم آن زمان اسیر یک سلسله اوهام و خرافات بودند، بُتهای ساخته و پرداخته‌ی دستهای خود را به عنوان خدا مورد پرستش قرار می‌دادند، دختران نوزاد خود را برای فرار از ننگ موهوم زندگی و تصورات غیر اخلاقی اجتماعی زنده به گور می‌کردند، همچنین قتل، غارت، دشمنی، کینه‌توزی و مسائل دیگر غیر اسلامی سطح افکار و رفتار آنان را چنان تنزل داده بود که اصلاً آمیدی به رهایی از آنها نبود، اما چنانکه تاریخ نشان داده

است همان افراد کوتاه فکر و موهوم پرست وقتی که پیامبر ﷺ آنان را به یکتا پرستی دعوت کرد، در مدت کوتاهی از نظر فکری و همزیستی چنان عوض شدند که به جهان و جهانیان درس اخلاق و رفتار اجتماعی می دادند و بر اثر کنار گذاشتن آنچه که با یکتا پرستی و برنامه ی انسان ساز اسلامی منافات داشت، فکر و روح خود را از همه ی بندها و قیود موهوم رهانیدند، تا آنجا که آنچه حق بود می پذیرفتند اگرچه از زبان دشمنانشان ادا می شد، و از آنچه که باطل بود پرهیز می کردند اگرچه آن را از بالاترین شخصیتها می شنیدند، چون حقیقت همچون خورشید فروزان، روشن و روشنایی بخش است که اگر کسی آن را تحریف نکند و با نید و نیرنگ جلوه اش را به صورتی دگرگون ننماید همه ی انسانهایی که وجدان پاک و بیداری دارند آن را درک می کنند.

شکی نیست که انسان مسلمانی که دارای درک و فهم پخته و نسبتاً کاملی می باشد و به حقیقت به مبادی اسلامی خود تحت تأثیر قرار می گیرد و روح ایمان در خون و رگش جاری می باشد، حتماً او را مبینی که در کلیه ی پندار و گفتار و کردار و در تمام معاملها و معاشرتهایش بسیار آرام و منظم و متبای باشد هر چیزی را به وسیله ی ترازو و سنجش معیار اسلامی خود می سنجد اگرچه سوانح و تقالید او نباشد، در کلیه ی کردار و رفتار خود رضایت و خشنودی خدا را می طلبد و با خواسته های نامشروع نفس خویش مخالف می باشد و دریایی از محبت و مهرورزی، عطوفت و ایثارگری، افاقه و بخشندگی است، به گونه ای که به بزرگترها احترام و اکرام می گذارد و حق آنان را می شناسد و به کوچکترها مهر و محبت می ورزد و به طور شایسته آن را رعایت می نماید، صله ی ارحام را بجای می آورد، با همسایه ی خود روابط حسنه دارد، به طوری که در حالت صحت و سلامت بودن به او دید و بازدید می کند، در موقع بیماری و رنجوری و در حین مصیبت و گرفتاری اش خود را شریک او می داند، در حین موفقیت به او تهنیت می گوید و اظهار خوشحالی می کند، از خطا و لغزش او چشم پوشی می نماید، به حیثیت و آبروی او نمی نگرد، عیبهایش را می پوشاند و هنگامی که دچار نیازمندی یا حادثه ای ناگواری شود به کمک او می شتابد، او را از امور دینی و دنیوی که نمی داند ارشاد و راهنمایی می کند و در صورت توان و امکان، تمام اینها را نسبت به سایر مسلمین انجام می دهد.

بنابراین، چه خوب و زیباست که محبت و مهرورزی، مساعدت و همکاری با یکدیگر، جوهر و اساس زندگی اسلامی باشد، همدردی و نועدوستی شئون و تکیه‌گاه معاشرت و همزیستی انسان گردد، عدل و دادگری و صداقت و درستکاری سایه‌ای شود که هر انسان و موجود جاننداری در زیر آن آرام گردد، ولی با کمال تأسف همچنانکه می‌بینیم و می‌شنویم در عصر حاضر، خرافات و شیوه‌های غیر اخلاقی، و رفتارهای زشت اجتماعی در بیشتر کشورها گسترش یافته و طوایف و فرقه‌هایی پیدا شده‌اند که هر کدام تابع عقیده‌ای و تجمع و حزبگرایی ویژه‌ی گردیده است، مسلمانان بر علیه مسلمانان سلاح برداشته‌اند و با آتش و آهن بر جان هم افتاده‌اند، به گونه‌ای که سرزمین اسلامی پُر از خون و جسد‌هایی شده است که به همان عاملانش آن برای اسلام و سربلندی ملت اسلامی است در حالی که اسلام از آن به دور و متنفر باشد.

علاوه بر آن یکر از حوادث تأسف‌برانگیز و فاجعه‌آمیزتر این عصر، یورش بی رحمانه‌ی تمدن مادی غرب است که بر معانی دینی و اخلاقی و ملی ما تاخته و آن را به عنوان پیشرفت تمدن و آزادی فکر و اندیشه نامیده و تمام زندگی را بر اساس پایه‌های مادی و دنیادوستی استوار گردانیده و روابط مادی را از مسائل دینی و اخلاقی و سلوک اجتماعی گسسته و معیارها و ارزشهای آن را فدای مادیات و خود برتری نموده است!!

آری، آنچه که موجب تخریب و جداسازی جامعه را هم گردیده، همان نداشتن اطلاع درست و کافی است از برنامه اخلاق و سلوک اجتماعی، همان محبت و اخوت اسلامی، خودداری از تعاون و همکاری، عدم برقراری ارتباط و همبستگی انسانی، که همه‌ی اینها همچنانکه بر کسی پوشیده نیست مجموعه‌ای از اسباب و عوامل تخریب جامعه هستند، لذا بر همه‌ی ما لازم است که به رعایت کلیه‌ی آداب و سلوک اجتماعی و نظام و ترتیب اخلاق و رفتار اسلامی برگردیم، نسبت به یکدیگر برادر و متواضع و صادق باشیم، همدیگر را دوست بداریم، در حق یکدیگر با گذشت و نرم‌خو باشیم اگرچه طرف خطاکار نیز باشد، چون اگر اخلاق و رفتار اجتماعی اسلامی را در پیش گیریم و بر اساس آن زندگی کنیم، به طور حتم از چنگال اوهام و خرافات خواهیم رست و بند مادی و مقام دوستی دنیوی را خواهیم گسست که در اثر آن، هیچ گونه امید و آرزویی برای کسانی که به دین یا شریعت اسلامی اهمیت نمی‌دهند

نمی‌ماند و در نتیجه مردم را در بلندترین آداب و عالی‌ترین نظم و زیباترین زندگی می‌بینیم. خوش‌بختانه مؤلف عالی‌قدر استادحسن آیوب در کتاب حاضر که در پیش روی دارید، با استناد به آیات قرآن و احادیث نبوی و سلوک سلف صالح چنان بیانات ارزنده و انسان‌ساز را درباره‌ی اخلاق و رفتار اجتماعی ارائه نموده که هیچ‌گونه شک و شبه‌ای را برای اصلاح جامعه باقی نگذاشته است.

در خاتمه خدای رحمان و رحیم را سپاسگزارم که این توفیق را به حقیر بی‌بضاعت عطا فرمود تا آن را از متن عربی به فارسی روان برگردانم و در اختیار خوانندگان محترم قرار دهم، و خاضعاناً از محضر صاحب نظران نیک‌اندیش تقاضا نمودم به هنگام واقف شدن به هر نوع خطا و اشتباهی با عین عنایت و بذل مساعدت در اصلاح آن بکوشند.

وَالسَّلَامُ عَلَى مَنْ اتَّبَعَ الْهُدَى

و آخِرُ دَعْوَانَا أَنِ الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

محمد صالح سعیدی

۱۳۹۵/۸/۸

